

Aşağıdaki soruların İçişleri Bakanı Sayın Beşir ATALAY tarafından, Anayasa'nın 98. İhtüzüğün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını, saygılarımla arz ederim.

Gültan KİŞANAK
DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ

Bilindiği gibi Doğu ve Güneydoğu bölgesinde 1984 yılından bu yana yaşanan yoğun çatışma ortamı neticesinde, birçok sivil yurttaş hayatını kaybettiği gibi, birçok yerleşim yeri güvenlik gerekçesiyle boşaltılmış veya can güvenliği kaygısıyla mülk sahipleri tarafından terk edilmiştir.

07.07.2004 tarih ve 5233 sayılı yasa ile bu süreçte zarar gören, gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişilerinin maddi zararlarının sulhen karşılanması düzenlenmiştir. Vatandaşlarımızın uğradığı zararların karşılanması Anayasamızda düzenlenen sosyal devlet ilkesinin bir gereğidir. Bu nedenle, bu süreçte zarar gören kişilerin zararlarının ulusal ve uluslar arası yargı mercilerine gidilmeksizin, hızlı, etkin ve adil bir şekilde sulhen karşılanması amaçlanmıştır.

Yasada öngörülen Zarar Tespit Komisyonları'nın da 5233 sayılı yasanın amacı doğrultusunda hareket ederek, başvuruçuların meydana gelen zararlarının hakkaniyete uygun olarak en kısa sürede sulhen karşılanması yönünde hareket etmesi gerekmektedir. Ancak uygulamada, yasanın amacına ve ruhuna aykırı birçok sorunla karşılaşmaktadır.

5233 sayılı yasanın 4. maddesi gereğince zarar tespit komisyonları, bir başkan ve altı üyeden oluşur. Komisyona illerde Valinin görevlendireceği vali yardımcısı, ilçelerde de Kaymakamlar başkanlık etmektedir. Komisyonun 5 üyesi de kamu personelidir ve idari hiyerarşi içerisinde yer alan görevlilerdir. Komisyonların oluşum şekli nedeniyle, meydana gelen zararları gerçekçi ve kanunun amacına uygun bir şekilde ortaya çıkarma yerine, zarar miktarlarının minimize etmek ve hatta zararın olmadığını kanıtlamaya çalıştıkları belirtilmektedir. Görevlendirilen teknik bilirkişilere bu doğrultuda baskı yapıldığı ya da teknik bilirkişilerle bu doğrultuda işbirliği yapıldığı sıkça ifade edilmektedir.

Başvuruçuların karşısına çıkan bir başka sorun da; başvuruçuların yıllardan beri tarım arazisi olarak kullanmış oldukları mülklerinin, resmi kayıtlarda orman olduğu gerekçesiyle başvurularının reddedilmesidir. Bu kayıtlar 1952 yılında bölgede yapılan orman kadastro çalışmalarıyla dayandırılmaktadır. Bu tarihte yapılan kadastro çalışmalarının yetersiz ve hukuka aykırı olduğu birçok mahkeme kararına konu olmuştur.

Bölgede köylerin bir kısmında kısmen kadastro çalışmalarının yapıldığı, bir kısmının ise çalışmalar dışında kaldığı bilinen bir gerçektir. Komisyonlar tarafından meydana gelen zararların tespiti amacıyla yapılan keşifler sırasında, kadastro çalışmalarının yapıldığı yerlerdeki zararlar tespit edilmekte, kadastro yapılmadığı yerlerdeki zararlar ise tespit dışı bırakılmaktadır.

Kadastro çalışmaları tamamlanmış köylerin bir kısmında ise, kadastro çalışmalardan sonra inşa edilen ve tapusu bulunmayan ev ve diğer yapılara ilişkin

meydana gelen zararlar, başvuru sahiplerinin mülkiyet hakkını kanıtlayamadığı gerekçesiyle reddedilmektedir.

5233 sayılı yasa, başvuru sahiplerinin gerçek zararlarını tespit edip tazmin etme amacı taşımaktadır; ancak keşif yapan komisyon uygulamalarının yasanın bu amacından saptığı görülmektedir.

Zarar Tespit Komisyonlarının, bilerek çalışmaları ağırdan aldığı, çeşitli bahanelerle tespit çalışmalarını sonuçlandırmadığı iddia edilmektedir. Bakanlığınızın verdiği bilgiye göre yasanın yürürlüğe girdiği tarihten 30.07.2008 tarihine kadar, Zarar Tespit Komisyonlarına toplam 341 429 başvuru yapılmış, bunlardan 136 518 başvuru karara bağlanmıştır. Yani dört yılda başvuruların ancak yaklaşık olarak üçte biri sonuçlandırılmıştır. Bu çalışma temposuyla geri kalan başvurular, iyimser bir tahminle 8 yılda sonuçlandırılacaktır.

Bu bilgiler ışığında şu soruları yöneltmek istiyorum:

1. 5233 sayılı yasa ile ilgili olarak ortaya çıkan uygulama sorunlarını gidermeye dönük ne gibi çalışmalar vardır?
2. İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinin, orman sınırları dâhilinde kalan bağların gördüğü zararların, 5233 sayılı yasa kapsamında değerlendirmeye alınması yönünde mütalaası bulunmaktadır. Bu konuda başvuru sahipleri lehine, uygulama birliği sağlamayı düşünüyor musunuz?
3. Resmi kayıtlara göre orman sınırları kapsamında yer alan ve zarar gören taşınmazların tümü için (ev, bağ, tarım arazisi vb), herhangi bir ayırım yapılmaksızın, zararların tamamının tazmin edilmesi 5233 sayılı yasanın ruhuna daha uygun olmaz mı?
4. Köy yerleşim yerlerinde kadastro çalışmalardan sonra inşa edilen taşınmazların (ev, ahır vb.) gördüğü zararların, tapu talep edilmeksizin, köy ihtiyar heyeti, mahalli bilirkişi beyanları ile köyde ikamet eden vatandaşların beyanları dikkate alınarak, hukuka ve hakkaniyete uygun tazminatların ödenmesi, 5233 sayılı yasanın amacına daha uygun olmaz mı?
5. Zarar Tespit Komisyonlarına yapılan ancak henüz sonuçlandırılmayan toplam kaç başvuru var. 30.07.2008 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararıyla "başvuruların sonuçlandırılması" bir yıl uzatılmıştır. Henüz sonuçlandırılmayan tazminat başvurularının, bu süre içerisinde sonuçlandırılacağına inanıyor musunuz?
6. 5233 Sayılı kanun kapsamında Diyarbakır İlinde toplam kaç başvuru yapılmıştır? Bu başvurulardan kaç kabul edilmiş, kaç reddedilmiştir? Kabul edilen başvurulardan kaç tazmin edilmiştir?
7. Diyarbakır İlinde karara bağlanan başvurular için bugüne kadar toplam kaç YTL ödenmiştir?

8. Diyarbakır İlinde, Sulhname imzalanıp da tazminatını alamayan kaç başvuru vardır? Bunlara ödenmesi öngörülen tazminat miktarı ne kadardır?
9. Diyarbakır İlinde 50 bin YTL ve üzeri tazmin var mıdır; varsa kaç tanedir ve toplam ödenecek miktar ne kadardır?
10. Diyarbakır İlinde başvurulardan kaç ölüm başvurusudur? Bunlardan kaç kabul edilmiş, kaç reddedilmiştir?
11. Diyarbakır İlinde başvurulardan kaç yaralanma başvurusudur? Bunlardan kaç kabul edilmiş, kaç reddedilmiştir?
12. Diyarbakır İlinde ve bağlı ilçelerde kaç Zarar Tespit Komisyonu kurulmuştur? Bu komisyonlardan her birine (ilçelere göre) kaç başvuru yapılmıştır? Her komisyon kaç başvuruyu sonuçlandırmış; kaç başvuru ret edilmiştir?
13. Diyarbakır İlinde, Zarar Tespit komisyonlarının ve komisyon üyelerinin usulsüzlüğüne dair kaç şikâyet başvurusu alınmıştır; şikâyetlere ilişkin ne gibi incelemelerde bulunulmuş, sorumlular hakkında ne yapılmıştır?
14. Kadastro mahkemelerinde davalı olan arazilerden kaynaklı başvurularda komisyonlar nasıl karar vermektedir. Başvuruların sırf bu nedenle askıya alındığı veya başvuru sahiplerinin mahkemelik olan arazilerinden feragat etmelerinin istendiği hususları doğru mudur?
15. Uzun yıllar şehirde kira parası ödemek zorunda kalan başvuru sahiplerine yasa kapsamında herhangi bir tazminat ödemesi yapılıyor mu?
16. Meyve ağaçlarının, üzüm bağlarının kuruması veya yakılması nedeniyle başvuru sahiplerine tazminat ödenirken yıllara göre "mahrum kalan" gelir öde niyor mu? Yoksa meyve ağaçlar ve bağlar için sadece odun/kereste bedeli mi ödeniyor?
17. Başvurular sonuçlandıktan ve sulhnameler imzalandıktan sonra yasal olarak bu paranın üç ay içinde ödenmesi zorunlu olmasına rağmen, genellikle ödemeler geç yapılmaktadır. Süresi içerisinde ödenmeyen tazminatlar için faiz ödenmekte midir?
18. Başvuru sahiplerine ödenmek üzere valilik hesabına para aktarıldıktan sonra valiliklerin bu parayı uzun süre beklettiği ve mağdurlara ödemediği şeklinde şikâyetler olmaktadır. Valiliklerin, kendi hesaplarına yatırılan tazminatları bekletmelerinin sebebi nedir?